

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולמן בן הרב ישראל זצ"ל

ברכה על מקום עבודה זרה ורשעה שנעקר

(נ"ד א') **משנה:** (הרואה) מקום (בארץ ישראל) שנעקרה ממנו עבודה זרה, אומר: ברוך שעקר עבודה זרה מארצנו.

(נ"ז ב') **תנו רבנן:** הרואה מרקוליס (פסל ע"ז), אומר: ברוך שנתן ארך אפים לעוברי רצונו. מקום שנעקרה ממנו עבודה זרה, אומר: ברוך שעקר עבודה זרה מארצנו. וכשם שנעקרה ממקום זה, כן תיעקר מכל מקומות ישראל, והשב לב עובדיהם (פושעי ישראל) לעובדך.

(המשך הברייתא: (1) ובחול"ל אין צריך לומר והשב לב עובדיהם לעבדך, מפני שרובה גויים. (2) רבי שמעון בן אלעזר אומר: אף בחוץ לארץ צריך לומר כן, מפני שעתידים להתגייר, שנאמר: "כִּי אֶזְ אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים שְׂפָה בְרוּרָה (לְקַרְא כְּלָם בְּשֵׁם ה' לְעַבְדוֹ שְׂכָם אֶחָד)".

(נ"ז ב') דרש רב המנונא: הרואה בכל הרשעה צריך לברך חמש ברכות -

(א) ראה (חורבות) בכל אומר: ברוך שהחריב בכל הרשעה.

(ב) ראה (חורבות) ביתו של נבוכדנצר, אומר: ברוך שהחריב ביתו של נבוכדנצר הרשע.

(ג) ראה גוב של אריות (שהושלך אליו דניאל), או כבשן האש (חפירה שהוסק בה כבשן של חנניה מישאל ועזריה), אומר: ברוך שעשה נסים לצדיקים במקום הזה.

(ד) ראה מרקוליס (פסל), אומר: ברוך שנתן ארך אפים לעוברי רצונו.

(ה) ראה מקום שנוטלין ממנו עפר (ואין בו ישוב, ולא זרע, ולא נטיעה). והוא סימן השמד ומקללותיה של בבל), אומר: ברוך אומר ועושה, גוזר ומקיים (שגזר להשמיד בבל, וקיים).

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

שיטות הראשונים

הרואה מרקוליס: כתב רבינו יונה שיש מפרשים שהוא הדין שאר עבודה זרה¹. ויש מפרשים דוקא מרקוליס, שמתחדשת בכל יום². ור"י פירש דוקא במקום שבונים עבודה זרה, או שהועמדה מחדש, ולא עבודה זרה קבועה³. ובתוספתא משמע כדעה ראשונה⁴. וכן פסק השו"ע⁵. וכתבו תוספות, ועתה אין אנו רגילים לברך, לפי שאנו רואים אותה בכל יום⁶. וכן כתב הרמ"א.

ברוך שעקר עבודה זרה מארצנו: כתב הרא"ש, ירושלמי, כשנעקרה עבודה זרה ממקומה בארץ ישראל. אבל נעקרה עבודה זרה ממקום אחר, אומר: ברוך שעקר עבודה זרה ממקום הזה. וכן פסק השו"ע⁷.

וכשם שנעקרה ממקום זה כן תיעקר מכל המקומות וכו': הרי"ף ורא"ש השמיטו סוף הברכה, ופלוגתא דתנא קמא ורבי שמעון בן אלעזר בחו"ל. והרמב"ם פסק כרבי שמעון בן אלעזר. ותמה עליו הטור מדוע פסק כיחידאה, ולא כתנא קמא. והשו"ע⁸ פסק כהרמב"ם⁹.

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות ברכות, סימן רכד)

א. הַרְוֵאָה מִרְקוּלִיס או שְׁאָר עֲבוֹדַת זָרָה, אוֹמֵר: בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁנִּתֵּן אֲרֶךְ אַפִּים לְעוֹבְרֵי רְצוֹנוֹ; וְאִם רוֹאֶה אוֹתָהּ בְּתוֹךְ ל' יוֹם, אֵינּוּ חוֹזֵר וּמְבַרְךָ.

1. אלא שאמר זו שהיו עובדים אותה בימיהם יותר.
2. שדרכן להשליך לה אבנים ולאותם אבנים שמשליכים הם עובדים ומפני שהעבודה זרה מתחדשת בכל יום התקינו לברך עליה שנתן ארך אפים לעוברי רצונו.
3. שאין צריך לברך רק במקום שבונים עבודה זרה, או שהועמדה שם מחדש. ולכן נקט מרקוליס שרוגמים בה בכל יום והוי כמגדל עבודה זרה; אבל לא על עבודה זרה קבועה שם מקדם.
4. כן כתבו תוספות דבתוספתא (פ"ו ה"ד) תני במקום הרואה מרקוליס, הרואה עבודה זרה.
5. או"ח רכד, א. מקורות - רבינו יונה (מג א ברי"ף, ד"ה הרואה). ר"י (ה"ד בתוספות). תוספות (נ"ז ב, ד"ה הרואה).
6. וכל הנך הרואים אמרו לעיל דהוי משלושים יום לשלושים יום.
7. או"ח רכד, ב. מקורות - רא"ש (סי' ו).
8. או"ח רכד, ב.
9. הרמב"ם השמיט את מימרת רב המנונא הרואה בכל הרשעה צריך לברך חמש ברכות. וצ"ב.

בעזה ש"ת

ד' אדר תש"פ
מסכת: **ברכות** | פרק: ט'
| דף: נ"ז

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולמן בן הרב ישראל זצ"ל

הגה: והאדנא אין מברכים זאת הברכה, שהרי אנו מגדלים ביניהם ורואים אותו תמיד.
ב. הרואה מקום שנעקרה ממנו עבודה זרה, אם הוא בארץ ישראל, אומר: ברוך אתה ה'
אלהינו מלך העולם שעקר עבודה זרה מארצנו; ואם הוא בחוץ לארץ, אומר: שעקר
עבודה זרה מהמקום הזה, ואומר בשתיקה: כשם שעקרת אותה מהמקום הזה כן
תעקר אותה מכל המקומות והשב לב עובדיהם לעבדה.
הגה: ואם נעקרה עבודה זרה ממקום אחד ונתנוה במקום אחר, מברך על מקום שנעקרה שעקר
עבודה זרה, ועל מקום שנתנוה לשם, שנתן ארץ אפים (בית יוסף בשם תוס' וירושלמי).